

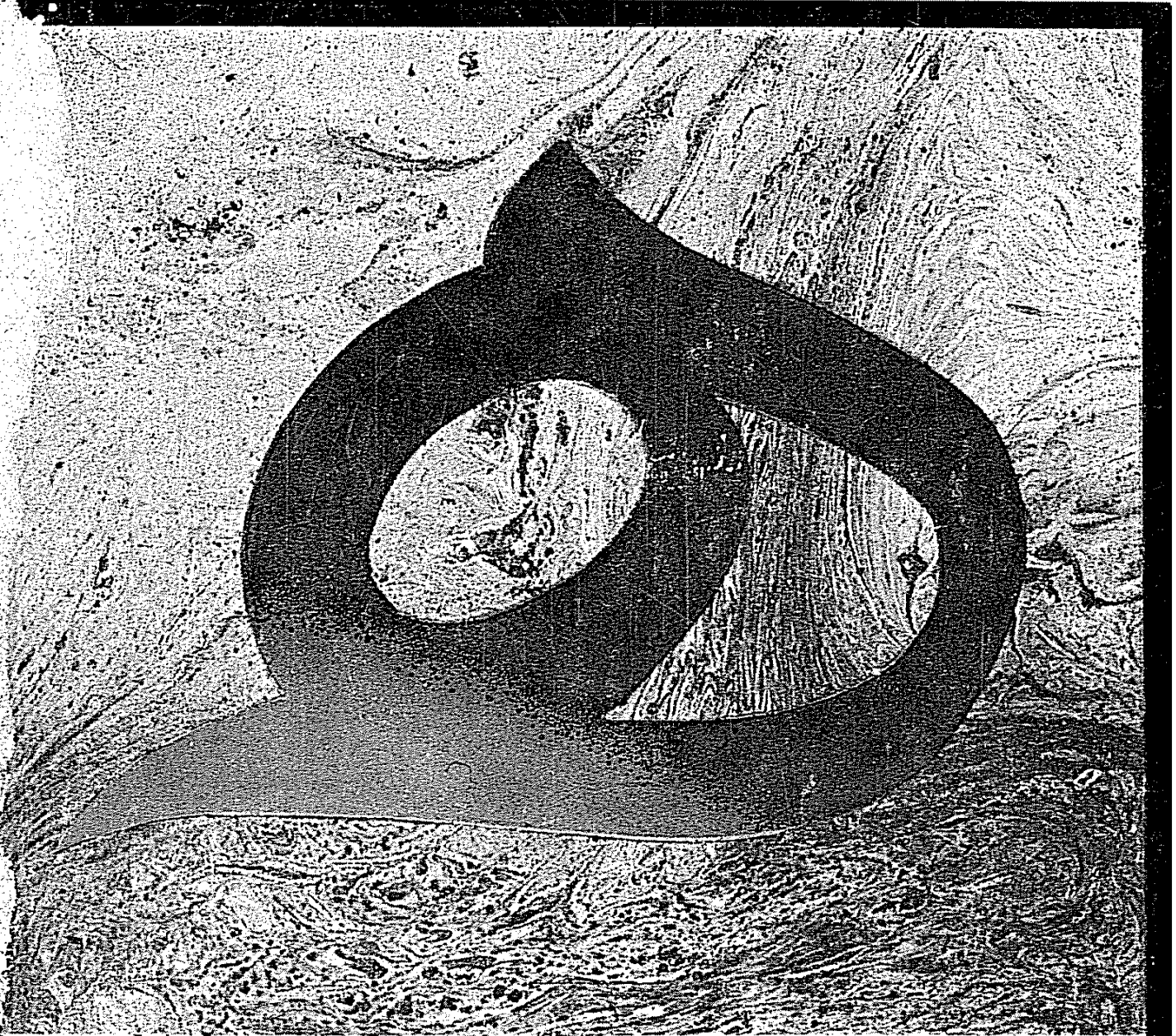


DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

DİYANET DERGİSİ

(1981 YILLIĞI)

HİCRET ÖZEL SAYISI



İslâm Tarihinde Hicret ve Alınması Gereken Dersler

Yakup İSKENDER

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

İslâm'ın Doğuşu Sırasında Araçlar :

Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S.A.V.) in Hicretinin onbeşinci yüzyılını kutladığımız bu sene, İslâm tarihi üzerinden 1400 sene geçmiş oldu.

Hicretin onbeşinci yüzyılını kutlarken, bu tarihî büyük olayı anma; bizleri, bu muhteşem tarihi meydana getiren âmillere, üzerine inşa kılındığı unsurlara ve başlangıcından rayına oturuncaya kadar onu etkileyen tesirlere kısa bir göz atmak için aklımızı, fikrimizi o uzak geçmişe çevirmeye davet ediyor. Bundan önce, o tarihlerde dünyanın, içinde bulunduğu durumlara az da olsa değinmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Peygamberimizin risaletinden önceki tarihlerde Arabistan'da manzara şöyleydi: Vahşet ve zulüm içinde çalkalanıyor; hayır ve fazilet namına hiç bir şey

yok. Herkes şer kuvvetiyle iş görüyor; hak, tamamıyla kuvvete mahkûm. Kalblerde şefkat ve merhametten eser yok. Ahlâksızlık, sefahat her tarafı kaplamış. Hiç bir yerde huzur ve sükûn yok. Özellikle Arabistan en geri ve en korkunç durumda. Halkı birbirine bağlayacak bir bağ, kabile hukukunu temin edecek bir kanûn yok. Herkes müstakil olarak hareket etmekte ve daima birbiriyle çarpışıp durmakta. Aile hayatı, tamamıyla bozulmuş. Kadın ve aile hukuku denilen şey mevcut değil. Hele kadınlar için hiç bir hak yok. Onlara insan nazariyle bakılmıyor. Onlar bir mal gibi alınıp satılmakta ve keyif için istenildiği gibi kullanılmakta. Bir erkek çocuk, babasının karısına, bir mal gibi vâris olmakta. Bir baba, kız evlâdını diri diri toprağa gömmekte ve bundan zerre kadar vicdanı sızlamamakta. Yetimlerin malları

verilmez, fakirlere bakılmaz ve bunlar hayvan gibi kullanılmakta. Putperstlik her tarafı kaplamış. Yalnız mabedlerdeki putlarla iktifa edilmiyor, çoklarının evlerinde de tapınacak putları var. Fitne ve fesat kavgaları her tarafı kasıp kavuruyordu.

Milâdî sene 610. Arabistan toprakları üzerine ilâhî bir nur doğdu ve her tarafı aydınlattı. Şirkin bataklıkları içerisinde çok korkunç durumda olan insanlığı putperestliğin ve küfrün karanlıklarından kurtarmak ve bir Allah'a iman'ın aydınlığına çıkarmak için, Allah tarafından Hazreti Muhammed (S. A. V.) peygamber olarak gönderildi. Daha önceleri de milletin putlara taptığını, ahlâksızlık ve defâlet içinde yaşadıklarını gördükçe içi sızlayan, ruhu sıkılan Hazreti Muhammed (S.A.V.); çok zor, fakat zor olduğu kadar da mukaddes olan ilâhî görevine başlarken, yaptıkları işlerin çirkin şeyler olduğunu kavminin yüzüne karşı söylüyor ve onları bunlardan vazgeçirmeye çalışıyordu. Yüzlerce puta tapan müşriklere bir Allah'a ibadet etmelerini, putları kırıp atmalarını istiyordu.

Hazreti Muhammed (S.A. V.) adaletle emrediyordu. Oysa adalet etmek ve herkesin hakkını tanımak, şimdiye kadar zulüm yapmağa alışmış, yetim... ve fa-

kirlere hayvan muamelesi etmiş olan müşriklere uygun gelmiyordu. Onlar; yetimlerle, fakirlerle bir olmayı istemiyorlardı. Bu hareketlerinin çirkinliğini bildiren âyetleri Peygamber Efendimiz okudukça onlar iyice kuduruyorlardı. Artık müslümanlara yapabildikleri kadar zulüm ve işkence ediyorlardı.

Habeşistan'a İlk Hicret :

İslâmiyeti kabul eden müslümanlara, onları dinden çevirmek için müşrikler yapmadık ezâ ve cefâ bırakmadılar. Hele kendisini himaye edecek kimse bulunmayanlara çok zulüm ve işkence ediyorlardı. Artık yapılan işkence ve eziyetler tahammül edilemeyecek hadde varmıştı. Hattâ bazılarını da vicdanları sızlamadan şehit etmişlerdi. Peygamber Efendimiz, bu zulüm ve işkenceleri gördükçe içi sızlıyor, yüreği parçalanıyordu. Fakat zulme uğrayan bu müslümanları himaye edecek kuvvete sahip değildi. Onun için, kendilerini himaye edecek kabilesi olmayanların Habeşistan'a hicret etmelerini emretti. Peygamberliğin beşinci senesinde onbiri erkek, dördü kadın olmak üzere onbeş müslüman Habeşistan'a hicret etti. Müşriklerin işkencelerinden kurtulmak ve dinlerini muhafaza etmek için vatanlarını, mallarını, mülklerini ve yakınlarını terke mecbur olan ilk

muhâcirler, Mekke'den Habeşistan'a hicret eden bu fedakâr müslümanlardır. Bunlar, Habeş hükümdarı Necaşî'nin yanına gittiler.

Müşriklerin Peygamber (S.A.V.) e Yaptıkları Ezâlar :

Müşriklerin Peygamber Efendimize elleriyle, dilleriyle yaptıkları işkenceler, hakaretler tüyler ürpertecek bir dereceye varmıştı. Fakat O bunlara hiç aldırılmıyordu.

Bir gün Kureyşin büyüklerinden Utbe bin Rebîa, onlar namına Peygamber Efendimize şöyle bir teklifte bulundu : «Ey Abdullah'ın oğlu Muhammed! Senin böyle bir dava ile ortaya çıkmaktaki maksadın nedir? Mekke'ye hâkim ve hepimizin başına reis olmak sevdasında mısın? Yoksa asîl ve gayet güzel bir kızla evlenmek veyahut zengin olmak mı istiyorsun? Şayet böyle bir şey arzu ediyorsan, biz bunların hepsini sana verelim ve seni reis yapalım; yalnız bu söylediklerinden vazgeç, bizim dinimize, putlarımızı za dil uzatma...»

Bu teklife cevaben Peygamber Efendimiz : «Bana dünyaları bağışlasanız bu yoldan

yine dönmem. Çünkü ben, kendiliğimden söylemiyorum, Allah'tan aldığımı söylüyorum. Ne mülk, ne reislik, ne de başka bir şey istemiyorum. Bir elime Güneşi, diğer elime de Ay'ı koyarsanız, yine bu yoldan zerre kadar ayrılmam» dedi ve ona şu mealdeki âyetleri okudu :

Ey Muhammed! Onlara söyle : «Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Bana, Tanrınızın tek bir ilâh olduğu vahyolundu. Artık O'na yönelin, O'ndan bağışlanma dileyin. Yazıklar olsun ortak koşanlara.» (1) Utbe de ne diyeceğini şaşırıp gitti. Müşriklerin yanına vardığında onlara : «Muhammed'in söylediği sözler şiirden daha üstün şeylerdi. Bana kalırsa, O'nu kendi halinde bırakınız. Muvaffak olur da bütün Arâbistan'ı emri altına alırsa, bu sizin için de öğünülecek bir şey olur. Muvaffak olamazsa, zaten Arabistan O'nu imha eder, diyordu. Fakat Kureyş O'nun sözlerini dinlememişti. (2)

Müşrikler, artık böyle tekliflerden bir netice alamıyacaklarını anlamışlardı. Onun için her fırsatta Peygamber Efendimize ve müslümanlara karşı daha şiddetli ezâ ve cefâ yapmaya karar verdiler. Çünkü ne yaptılarsa olmadı, bir türlü müslümanlığın önüne geçemediler. Müslümanlara o kadar eziyet ve işkence ettikleri halde, yine her gün

(1) Fussilet sûresi, âyet 6

(2) Asrı saadet 1/246 Ö. Rıza Tercemesi.

müslümanların sayısı artıyordu. Hele Hazreti Hamza ile Hazreti Ömer'in Müslüman oluşu, onların gözlerini büsbütün korkuttu. Bunun üzerine toplanıp aralarında şu kararı verdiler:

«Bundan sonra müslümanlarla ve müslümanları himaye edenlerle ve genel olarak Muhammed'in akrabaları olan Beni Hâşim'le hiç kimse görüşmeyecek, onlarla alış - veriş etmeyecek, kız alıp vermeyecek, onların serbestçe çarşı pazarlarda gezmelerine müsaade edilmeyecek, çarşı ve pazarlarda görülenlere her türlü eziyet ve hakaret yapılacak, onlarla olan her türlü ilişki ve dostluk kesilecek.»

İşte müşrikler aralarında böyle bir muahede yaptılar ve bunu yazarak Kâbe'nin içine astılar. Bu karara göre hareket edeceklerine yemin ettiler.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz'in yakınları ile müslümanlar «Şi'bi Ebi Talib» denilen mahallede toplandılar. Müslümanlarla Beni Hâşim burada üç sene kadar kaldılar. Çok büyük sıkıntı çektiler. Müslümanlar Mekke'ye, ancak gizlice çıkabilirlerdi. Müşrikler onları görün-

ce, başlarına üşüşürler ve onları döverler, olmadık eziyetler yaptılar.

Müslümanların Habeşistan'a İkinci Hicretleri :

Bu üç sene içinde müslümanlar din uğrunda her türlü zulme, işkenceye, açlığa ve susuzluğa katıldılar. Ağaç yaprakları yiyerek, sefalet içinde yaşamağa mecbur oldular. Fakat İslâm'dan asla dönmediler.

İnsanlık dışı bu zulüm ve işkenceler karşısında çok güç durumda olan müslümanlara Peygamber Efendimiz tekrar müsaade etti. «İsteyenler, müşriklerin zulümlerinden kurtulmak için Habeşistan'a gitsinler» buyurdular.

Bunun üzerine 77 si erkek, 13 ü kadın olmak üzere toplam 90 kişi, müşriklerin ezâ ve cefâlarından kurtulmak ve dinlerini korumak maksadiyle ve doğup büyüdükleri aziz vatanlarından ayrılıp yabancı bir ülkeye gitmiş ve orada yaşamaya mecbur kalmışlardır. (3)

Yemen tarafında bulunan müslümanlar da Habeşistan'a giderek, oradaki din kardeşleriyle buluşmuşlardır. Bu suretle Habeşistan'da müslümanlar çoğalmaya başladı.

(3) Asrı saadet, Ömer Rıza tercemesi

Kureyşliler, müslümanların çoğalmasından ve dışta bir koruyucu ve bir sığınılacak yer bulunmuş olmalarından endişeye düştüler ve Necâşî'ye Amr bin el-Âs ile Abdullah bin Rebîa'dan müteşekkil bir heyet gönderdiler. Bir çok kıymetli hediyelerle Necâşî'ye giden bu heyet, oraya hicret eden müslümanların kendilerine teslimini rica ettiler. Heyet, Necâşî'nin huzuruna girince, âdetleri üzere yerlere kadar eğilerek lâzım gelen tazimleri yaptılar ve getirdikleri hediyeleri takdim ettiler. Necâşî de maksatlarının ne olduğunu sordu. Bunun üzerine heyet başkanı Amr b. el-Âs: «Mekke'de Benî Hâşim'den bir adam çıktı. Peygamberlik davasında bulunuyor. İçimizden bir takım kısa görüşlü kimseler O'na uydular. Onları cezalandırmaya çalıştık. Bunun üzerine bir kısmı buraya geldiler. Bizden ve atalarının dininden yüz çevirdiler. Sizin dininizi de kabul etmemişler. Onların bize teslim ve iâdesini rica ediyoruz.» dedi. Necâşî'nin etrafında bulunan râhipler ve diğer adamları aldıkları hediyelerin etkisi altında kalarak Amr b. el-Âs'ın sözlerini tasdik ettiler ve «Her kabile kendi fertlerinin halini daha iyi bilir. Mültecileri bunlara teslim edersek, Kureyşî memnun ederiz» dediler. Necâşî ise, «Bana iltica edenleri, düşmanlarına teslim edemem.» di-

yerek, müslümanları dinlemeyi ve peygamberlik davasında bulunan şahıs hakkında bilgi edinmeyi uygun buldu. Bunun üzerine müslümanları çağırttı. Onlar Necâşî'nin huzuruna girince, Kureyşliler gibi yerlere eğilmeyerek, sadece selâm verdiler. Necâşî'nin adamları, hükümdara tazim etmelerini hatırlattılar. Onlar da «Biz Allah'tan başkasına secde etmeyiz.» dediler. Necâşî, huzuruna giren müslümanlara: «Sizi memleketinizden ayıran bu dinin mahiyeti nedir, niçin ne benim dinime, ne de bu milltlerden herhangi bir kimsenin dinine girmedi-niz?» dedi. Bunun üzerine müslümanların başkanı Cafer b. Ebu Tâlib söz alarak :

«Ey Hükümdar! Biz câhiliyet âdeti üzere yaşıyan bir millet idik. Putlara tapardık. Ölü hayvan eti yerdik. Fuhuş yapardık. Akrabalara küserdik. Komşuluk hakkına riâyet etmezdik. Zayıf, kuvvetlinin esiri idi. Biz bu hal üzere iken Allah Teâlâ içimizden birini peygamber gönderdi. Nesebi ve asaleti, sadakat ve emaneti, şeref ve namuskârlığı hepimizce malumdur. O, bizi bir Allah'a ibadet etmeye davet ediyor. Atalarımızın tapına geldikleri putları, ağaç ve taş parçalarını terk etmemizi söylüyor. Bize doğru söylemeyi, emanete ve akraba-

lık bağlarına riâyet etmeyi, komşularımızla güzel geçinmeyi, haramdan ve kan dökmekten sakınmayı bildiriyor. Fuhuştan, yalandan, yetim malı yemekten, namuslu kadınlara iftira etmekten nehyediyor. Allah Teâlâ'ya ibadet edip O'na hiç bir suretle şirk koşmamamızı emrediyor. Namaz kılmaya, sadaka vermeye, ihsanda bulunmaya, oruç tutmaya davet ediyor. Biz de O'na inandık. Getirdiği dini kabul ettik. Allah Teâlâ tarafından getirdiklerini tasdik ettik. O'nun emrettiği şekilde ibadet ediyoruz. O'nun helâl dediklerini helâl, haram dediklerini haram tanıdık. Bundan dolayı kavmimiz bize düşman kesildi. Bize her türlü ezâ, cefâ ve zulüm yapmaya başladılar. Biz, tekrar putlara tapmaya zorladılar. Gün geçtikçe zulüm ve işkenceleri arttı. Tahammül edemez olduk. Bunun için onlardan kaçarak sizin memleketinize iltica ettik. Size karşı itimadımız vardır. Sizi başkalarına tercih ettik. Sizin komşuluğunuzu bir nimet bildik. Sizi emin bularak sizin yanınıza geldik. Zulme uğramayacağımızı ve haksızlık görmeyeceğimizi umduk» dedi.

Necaşî, Cafer b. Ebu Tâlib'den bu sözleri dinledikten son-

ra, peygamber olduğunu iddia ettiğiniz adama vahyolunan âyeti kerimelerden bir miktar okuyunuz, dedi. Cafer b. Ebu Tâlib de, Meryem Sûresi'nin evvelinden, şu meâldeki âyet-i kerimelere kadar okudu :

(«Meryem çocuğu gösterdi : «Biz beşikteki çocukla nasıl konuşabiliriz?» dediler. Çocuk: «Ben şüphesiz Allah'ın kuluyum. Bana kitap verdi ve beni peygamber yaptı; nerede olursam olayım, beni mübarek kıldı. Yaşadığım müddetçe namaz kılmamı ve zekât vermemi ve anememe iyi davranmamı emretti. Beni bedbaht bir zorba kılmadı. Doğduğum günde, öleceğim günde, dirileceğim günde bana selâm olsun» dedi.) (4) Bazı rivâyetlere göre Necaşî ve yanındaki rahibler, işittikleri âyetlerden o kadar duygulandılar ki, ağladılar.

Bunun üzerine Necaşî, «Allah'a yemin ederim ki, işittiğim bu kelâm, İsa'nın getirdiği kelâm gibi aynı yerden nâzil olmuştur: Haydi gidin, bunları size teslim etmem; peygamberlerini tekzip eden milletin hediyeleri bana lâzım değildir.» diyerek, hediyelerini de reddetti. Sonra müslümanlara dönerek, «Sizi ve yanından geldiğiniz zat'ı tebrik ederim. Memleketimde huzurla oturun. Size kimse taarruz edemez. Allah bana bu mülkü, rüş-

(4) Meryem sûresi, âyet 29-33.

vetsiz verdi. Ben de sizden rüşvet istemem. Kimsenin sözünü de dinlemem» dedi. Müslümanlara daha fazla sevgi ve saygı gösterdi. Böylece hak bâtıla galebe çaldı. (5)

Hz. Muhammed (S.A.V.) Müşriklere Meydan Okuyor .:

Hazreti Muhammed (S.A.V.) müşriklerin kızmalarına, düşmanlıklarına hattâ uygulamakta oldukları ablukaya rağmen, üzerine aldığı ilâhî vazifesini tebliğ devam ediyor, hiç yılmıyor ve Allah'tan aldığı şu âyetlerle onlara meydan okuyordu :

«Kulumuz Muhammed'e indirdiğimiz Kur'ân'dan şüphe ediyorsanız, siz de O'nun benzeri bir sûre meydana getirin; eğer doğru sözlü iseniz, Allah'tan başka, güvendiklerinizi de yardıma çağırın. Yapamazsanız - yapamayacaksınız - o takdirde, inkâr edenler için hazırlanan ve yakıtı insanlarla taş olan ateşten sakının.» (6)

Bu ne kadar büyük bir iddia idi. Bütün dünyaya karşı böyle muazzam bir davada bulunmak, elbette bir insanın kendiliğinden söyleyeceği bir şey değildi; elbette bunu söyleten Allah Teâlâ Hazretleridir. Bunun üze-

rine din düşmanları ne yapacaklarını şaşırıyorlardı. Fakat yine de inatlarında, küfürlerinde yürüyüp gidiyorlardı.

Müslümanlar, tam üç sene muhasara altında kaldılar; açlık, susuzluk gibi çok sıkıntılı günler geçirdiler. Nihayet Kureyş içinde müslümanların düşar oldukları bu işkenceyi haksız görenler olmuş, bir çoklarının muhalefetine rağmen, bu bir kaç kişi, o muahedeyi alıp yırtmışlar ve müslümanları mahsur buldukları yerden çıkarmışlardır.

Hz. Peygamber (S.A.V.) in Tâif Yolculuğu ve Neticesi:

Peygamberliğin onuncu yılında Peygamberimizin amcası Ebu Tâlib ve zevcesi Hazreti Hatice öldükten sonra müşriklerin eziyetleri daha da arttı. Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Mekkelilerin tutum ve davranışlarından usandı. Fakat davadan vazgeçmesi asla sözkonusu olamazdı. Bu arada, Tâif halkını dine davet ve irşad etmeyi düşündü. Bu maksatla evlâtlığı Zeyd b. Hârise'yi yanına alıp Tâif'e gitti. Orada en asil âilelerden birine mensup olan üç kardeşle görüştü. Fakat bunların üçü de, Peygamberimizi sağır bir kulakla dinlemişlerdi. Peygamberimiz orada on gün kadar kalarak bir çok kişiye peygamberliğini tebliğ

(5) El-Esâle 75 - 78 özel sayı.

(6) Bakara sûresi âyet 23-24.

etti. Müslüman olmalarını ve Allah'ın azabından kendilerini kurtarmalarını söyledi. Onlar müslümanlığı kabul etmediler ve memleketlerinden peygamberimizin çıkıp gitmesini istediler. Sade bununla da kalmadılar; şehrin dışına çıkar çıkmaz peygamber efendimize çok hakaret ettiler. Memleketin en edepsiz, en ahlâksız insanlarını toplayıp sokaklarda peygamberimizin arkasından bağırtdılar. Bu ayakta kımı insanlar, peygamberimizin geçeceği yolun iki tarafında sıralanarak Peygamberimizi taşla tuttular. Peygamber Efendimiz ayağından yaralandı. Ayakları o kadar kanadı ki, ayakkabısı ayaklarından sızan kanlarla dolmuş, takatı kesilerek yere oturmak istedikçe, zorla kaldırarak taşlamağa devam etmişlerdir. Nihayet Peygamber Efendimiz bir bağa iltica etmiş, bağın sahibi Utbe b. Rebîa müşrik olmasına rağmen, Peygamberimizi çok zor durumda görerek, O'na kölesi ile üzüm ikram etmişti. Peygamberimiz üzüme, elini uzattığı zaman «Bismillâh» demişti. Bu söz, kölenin hayretini mûcip olduğundan, bu kelimenin mânasının ne olduğunu sordu. Peygamberimiz hristiyan köleye İslâmiyeti izah etmiş, köle de o anda Müslümanlığı kabul etmişti.

Hazreti Muhammed (S.A.V.)
Tâif'te çok kötü bir muamele ile

karşılaşarak oradan kovulunca, biraz dinlenmek üzere iltica ettiği bu bağda bir gölgeliğin altında ellerini kaldırarak Allah Teâlâ'ya dua etmeye başladı. Peygamberimizin Allah Teâlâ'ya duası, ümitsizlikten veya uğradığı zulümden şikâyeti ifade etmiyordu. O, geçmiş peygamberler gibi, ümitsizlikten veya karşılaştığı işkence ve zulümlerden şikâyeti asla aklından geçirmezdî. O'nun kalbi, Allah'ın kendisine yardım edeceğine o kadar imanla dolu idi ki «Yârabbî Beni niçin terk ettin» diye dua etmedi. Aksine dedi ki: «Yâ Rabbî! Kuvvetimin zaafından, tedbirimin noksanından, insanların nazarında hor görünüşümden ancak sana şikâyette bulunuyorum. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Zayıfların Rabbi Sensin, Benim Rabbim de Sensin, Beni kime bırakıyorsun? Beni yok etmek isteyen yabancılara mı, yoksa mukadderatıma hâkim olacak düşmanlarıma mı? Senin gazabı ilâhîne uğramıyayım da, ne olursa olsun, Senin bahşedeceğin selâmet, daha boldur. Yâ Rabbî! Senin, gökleri aydınlatacak, bütün karanlıkları yok edecek, dünya ve âhiretin salâhı kendisine bağlı olan yüzünün nûruna sığınyorum. Senin gazabına asla uğramayayım. Senin ilâhî rızandan asla uzak olmayayım. Bütün kuvvet ve kud-

ret ancak Sendendir yâ Rab-
bi»...

Bu feci şartlar içinde, bu kadar ulvî hislerle mütehasşis olan bir rûhun ulviliğini takdir etmeyecek bir kimse bulunabilir mi? Bir kimse gerçekten peygamber olmasa, böyle müthiş işkencelere uğradıktan sonra, bu kadar asil hislerle dolu olabilir mi? Asla. Fakat Hazreti Muhammed (S.A.V.), tam bir sükûnetle, bir insanın tahammül edebileceği bütün zorluklara göğüs germiş; bir insanı intihara sevkedecek bütün felâketleri akıllara hayranlık verecek bir sabırla karşılamıştır. Bu ne sarsılmaz iman, Allah'ın iradesine bu ne büyük bir teslimiyettir. Bu iman ile Rabbine boyun eğmenin doğuracağı rûhanî mutluluğa hayran olmamak mümkün değildir. Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), rıza-i ilâhiye nâil olduktan sonra, başına gelen bütün felâketlerin bir hiç olduğunu söylüyordu. (7) Çünkü o, muhakkak surette Allah'ın yardımına nâil olacağını biliyordu ve her an bunu bekliyordu. Onun için her türlü ezâ ve işkenceye katlanarak her çeşit feragat ve fedakârlığı göze alarak bütün insanları ebedî kurtuluş yolu olan İslâm Dinine

durmadan davet ediyor; hiç bir zaman usanmıyor, bıkmıyor ve ümitsizliğe düşmüyordu.

Birinci Akabe Biatı :

Hazreti Muhammed (S.A.V.), senelerce Mekke halkını İslâm Dinine davet etmişti. Fakat müşriklerin küfür ve inadı, İslâm Dinini kabul etmelerine mani oluyordu. Gerek müşriklerin bu tutumu, gerekse Tâiflilerin insanlık dışı çok feci muameleleri İslâm Peygamberi Hazreti Muhammed'i Allah'ın emrini insanlara tebliğ vazifesinden alıkoyacak değildi. Çünkü İslâm güneşi mutlaka parlayacak, her tarafı aydınlatacaktır. Bundan dolayı Hz. Muhammed, her sene hac farızasını ifa etmek için Mekke'ye gelen kabilelerle görüşüyor; muhtelif panayırara gidiyor ve oralarda rastladığı kişileri İslâm Dinine davet ediyordu.

Peygamberliğin onbirinci senesindeki hac mevsiminde Peygamberimiz bir çok kabilelerle görüşmüştü. Bu arada Mekke şehri kenarında bulunan «Akabe» adı verilen yerde bir kaç adama rastlayarak, onların kim olduklarını sordu. Onlar da, Hazrec'e mensup olduklarını söylediler.

Peygamberimiz onlara bir kaç âyet okudu, onlar da birbirine bakarak «Bu adama inan-

(7) Peygamberimiz Aleyhi's-Selâm, sh. 96, Ömer Rıza tercemesi.

mak hususunda yahûdiler bizi geçmesinler» demiş ve içlerinden altısı orada Müslümanlığı kabul etmişlerdi. Esasen böyle bir peygamber geleceğini, daha önce Medine yahûdilerinden işitmişlerdi. Sonra bu şahıslar memleketlerine dönerek, Medine'de Müslümanlığın yayılmasına çalışmışlardır.

Ertesi yıl, yani peygamberliğin onikinci senesi hac mevsiminde Evs ve Hazreç kabîlesine mensup bazı kişiler Mekke'ye geldi. Bunlardan ikisi Evs, diğerleri Hazreç kabîlesinden olmak üzere oniki kişilik bir heyet «Akabe» denilen yerde Peygamber Efendimiz'le gizli bir görüşme yaptılar ve Müslüman olarak O'na bîat ettiler. Bîatlarında :

«Allah'a şirk koşmayacaklarına, hırsızlık yapmayacaklarına, zina etmeyeceklerine, çocukları öldürmeyeceklerine, bühtan ve iftirada bulunmayacaklarına, doğru bir işte Peygamber'e karşı gelmeyeceklerine» dair söz verdiler. İşte bu bîate, «Birinci Akabe Bîatı» denir.

Bu Medineliler, kendilerine dine âit meseleleri öğretecek, Kur'ân-ı belletecek bir kimse istediler. Peygamberimiz de Mus'ab b. Umeyr'i gönderdi. Hazreç kabîlesi reislerinden Es'ad b. Zürâre'nin ve dini öğretmek için gönderilen Kur'ân

muallimi Mus'ab b. Umeyr'in himmetleriyle Medine'de İslâmiyet sür'atle yayıldı.

İkinci Akabe Bîatı :

Peygamberliğin onüçüncü yılında Medine'deki müslümanlardan ikisi kadın, yetmiş üçü erkek olmak üzere yetmiş beş kişi Mekke'ye geldi. Peygamber Efendimiz bunları karşıladı ve onlarla görüşüp konuştu. Müslümanların el ele verip anlaşmaları kararlaştırıldı. «Akabe» denen yerde toplandılar. Peygamber Efendimiz, amcası Abbas ile geldi. Abbas söze başladı :

«Ey Hazreçliler! Muhammed (S.A.V.) in aramızda mevkii yüksektir. Biz O'nu düşmanlarından koruduk. Sizinle bir anlaşma yapmak istiyor. O'na vereceğiniz sözü tutmak, O'na muhalif olanlara karşı durmak hususunda gücünüz kâfi geliyorsa, buna bir diyecek yok. Fakat O'nu eleverecek, yanınıza geldikten sonra yalnız başına bırakacaksanız, bunu şimdiden söyleyiniz» dedi.

Buna Medineliler şöylece cevap verdiler :

«Sözünüzü dinledik, yâ Resûlullah! Siz buyurun. Kendiniz namına, Allah namına istediğiniz andı alın. Biz hazırız» dediler ve bundan sonra andıçtiler; Peygambere bîat ettiler. Andıçme

tamamlanınca, Peygamberimiz aralarında oniki kişi temsilci seçmelerini söyledi. Onlar da Hazretten dokuz, Evs'den üç olmak üzere oniki kişi temsilci seçtiler. Hepsi de Peygamberimize: Darlık ve genişlik zamanında, her hal-ükârda itaate, sözün daima doğrusunu söylemeye ve Allah yolunda herhangi bir şeyden korkmamaya söz verdiler.

Bu «ikinci Akabe» anlaşmasıyla müslümanların önünde yepyeni bir ufuk açıldı, Medine İslâm'a kucak açmış oldu. Müslümanlar oraya gidip yerleşecekler, dinlerinin icabını çekinmeden yapacaklar ve İslâmiyeti yaymaya çalışacaklar. (8)

PEYGAMBERİMİZİN MEDİNE'YE HİCRETLERİ :

Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S.A.V.), Allah Teâlâ'nın emriyle insanları İslâm Dinine davet ettikçe, müşrikler âdetâ çılgına dönerek bundan uzaklaşıyor ve içlerinde besledikleri kin ve düşmanlık hisleriyle O'na diş biliyorlardı. İnsanlar için yegâne kurtuluş yolu olan İslâm Dini uğrunda her türlü fedakârlığa katlanarak müşriklerin akla, hayale gelmeyen bin türlü işkencelerine maruz kalan Pey-

gamberimizin sadık arkadaşlarından bazıları evlerini, barklarını terkederek Habeşistan'a, bazıları da Medine'ye hicret ederek, müşriklerin zulüm ve işkencelerinden kurtulup, emniyet ve huzura kavuştukları bir sırada, bizzat kendileri, bütün husûmet ve düşmanlıkların, bütün işken- ce ve haksızlıkların yegâne hedefi olacağını yakînen bildikleri halde, sadece Hazreti Ebu Bekir ve Hazreti Ali ile Mekke'de ikalarak hicret için Allah'ın iznini beklemişlerdi.

Mekke civarında yaşayan ve İslâm Dinini kabul eden nüfuzlu kâbile reisleri, Peygamber efendimizi himayeye âmâde olduklarını söylüyorlardı. «Devs» kabilesinin reisi Tufeyl b. Amr'ın sağlam bir kalesi vardı. Tufeyl, Peygamberimizi müşriklerin şerrinden korunması için kalesine davet etmişse de, Peygamberimiz bu daveti kabul edememişlerdi. Çünkü takdir-i ilâhî başka idi. Bu büyük şeref, müşriklerin şerrinden ve amansız işkencelerinden kurtulmak için, mallarını, mülklerini, evlerini, barklarını Mekke'de bırakıp, Medine'ye hicret eden muhâcir müslümanlara kucaklarını açarak, onları bağırlarına basan ve her türlü yardımı yapan fedâkâr Ensâr'a nasip olacaktı.

Hicret'ten bir kaç gün önce, Peygamberimize hicret edeceği

(8) Hazreti Peygamber'in Hayatı, sh. 40, O. Keskiöglü.

yer rüyada gösterilmişti. Bu yer, ağaçlar ve bahçelerle dolu idi. Bunun üzerine «Yemame» ye gideceğini tahmin etmişti. Fakat rüyasında gördüğü yer, Yesrib (Medine) idi.

Müşrikler, Birinci ve İkinci Akabe bîatleri sonucu, Medinelilerin İslâm Dini'ni kabul ettiklerini ve Mekke'de bulunan müslümanların da fırsat buldukça birer birer Medine'ye hicret ettiklerini, günden güne orada çoğaldıklarını ve büyük bir kuvvet meydana getirdiklerini görüp anladıkları zaman, bunun doğuracağı neticelerden korkmaya ve endişe etmeye başladılar. Kureyş müşrikleri, kendileri için çok vahim telâkki ettikleri bu tehlikelere karşı bir çare bulmak amacıyla, mühim işlerini halletmek için daima toplandıkları «Dâru'n-Nedve» de toplandılar. Bu toplantıya bütün Kureyş reisleri katıldı. Bu sırada kapıda heybetli bir ihtiyarın dikilip durduğu görüldü. Ona «Ey ihtiyar! Sen kimsin?» diye sordular. O da «Necid halkından bir ihtiyarım. Toplantı olacağını duydum. Toplantıda sizinle bulunup, konuştuklarınızı dinlemek, uygun görmediğim görüşler olursa, mütâlâmı bildirmek istiyorum» dedi. Pekiyi gir, dediler ve o da onlarla beraber içeri girdi.

Toplantıda, İslâm Dini'ni imha etmek için çeşitli tedbirler

ileri sürüldü. Reislerden bir kısmı, Muhammed'in zincirle bağlanarak bir zindanda hapsedilmesini ve orada ölüncüye kadar aç bırakılmasını tavsiye etti. Necidli ihtiyar, «Hayır, vallahi bu düşünceniz yerinde değildir. Andolsun ki, siz, O'nu dediğiniz gibi hapsedecek olursanız, O'nu, kilitlediğiniz kapının arkasından arkadaşlarına haber ulaşır; üzerinize yürürler; O'nu, elinizden çekip alırlar. O'nun telkin ve propagandasıyla çoğalarak bu işte size galebe çalarlar. Onun için, bu görüşünüz yerinde değildir. Siz başka bir çare düşünün» dedi. Kureyş reisleri, gerçekten O'nun taraftarları toplanıp kuvvetlenerek hemen O'nu kurtarırlar, diyerek, bu fikirden vazgeçtiler. Bunun üzerine bazıları, Peygamber Efendimizin nefyini, yani memleketten çıkarılmasını teklif etti. Necidli ihtiyar, «Hayır vallahi, bu düşünceniz de yerinde bir görüş değildir. O'nun sözünün güzelliğini, yumuşaklığını, tatlılığını, getirdiği şeylerle insanların kalblerine hâkim olup durduğunu görmüyor musunuz? Vallahi, siz, bu dediğinizi yapacak olursanız, O'nun Arap kabîleleri arasına girerek, sözleriyle onlara hâkim olup kendilerini peşine takmıyacağından, işinizi elinizden almıyacağından, size istediğini yapmıyacağından emin olamazsınız. Siz O'nun hakkın-

da bundan başka bir tedbir düşünün» dedi. Kureyş reisleri, ihtiyarın bu sözlerini de yerinde buldular ve hakikaten Muhammed'in, her nereye gönderilirse müessir telkinlerle oranın halkını kendine bende ederek kuvvet kazanıp, bir gün Kureyşe hücum etmesi ihtimaline binâen bu fikirden de vazgeçildi. Nihayet Ebu Cehil, Kureyş kabilelerinin her birinden kuvvetli bir gencin seçilmesi ve keskin kılıçlarla techiz edilmelerini, bunların, Muhammed'i birlikte öldürmelerini teklif etti. Bu teklifin kabul edilmesi halinde hiç bir kabîle Muhammed'in öldürülmesinden sorumlu tutulmayacak, Abdi Menaf oğulları da Muhammed'in intikamını almayı düşünmiyerek, diyet talebiyle yetinecektirler. Biz de Abdi Menaf oğullarına O'nun diyetini öderiz, dedi. Necidli ihtiyar, «İşte isabetli-görüş şu adamın söylediğidir. Bu öyle yerinde bir mütâlâdır ki, ondan daha üstün bir mütâlâ göremiyorum» dedi. Şeytanın Ebû Cehil'e ilham ettiği bu teklif, ittifakla kabul edilmişti. İnsan sûretine giren ve kendisini Necidli diye gösteren ihtiyarın, şeytan olduğu rivâyet edilir. (9)

Kureyş müşriklerinin bu kötü fikirleri, Allah Teâlâ tarafın-

(9) Siret-i ibni Hişâm 1/93. Hz. Muhammed (A.S.) ve İslâmiyet 1/368 A. Köksal.

dan Peygamber Efendimize bildirildi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz hemen Hazreti Ali'yi çağırttı.

Kureyş, Peygamberimizin azılı düşmanı olmakla beraber, O'nun doğruluğuna ve emânetine o derece güveniyordu ki, en kıymetli eşyalarını O'na emânet bırakırlardı. O'nun için bu sırada da Peygamberimizin yanında bir çok emânetler bulunuyordu.

Peygamber Efendimiz yanına çağırdığı Hz. Ali'ye: «Ben bugün Mekke'yi terk etmek için Allah Teâlâ'dan emir aldım. Sen bu gece benim yatağında yat, benim örtümle örtün. Sabahleyin bu emânetleri sahiplerine ver» buyurdu. Hadremî tabir edilen yeşil hırkasını Hz. Ali'nin üzerine attı. Durum çok vahimdi. Kureyş'in bu kararını Hz. Ali de haber almıştı. Fakat hiç tereddüt etmedi, düşünmedi ve o akşam kanlı bir olaya sahne olacak olan yatağa bir gül bahçesine girer gibi girdi ve huzur içinde uyudu. Peygamberimizi öldürmek üzere her kabileden seçilen kişiler, en rezil ve âdi kişilerdi. Bunlar arasında Ebu Lehep'in de bulunduğu rivâyet edilir. Bu reziller, ortalık kararınca Peygamberimizin evini kuşattılar. Peygamberimiz evinden çıkınca hemen üzerine atılıp onu öldüreceklerdi. Arap âdetine göre bir adamı evinin içinde öldür-

mek, kahramanlığın şanına aykırı bir hareket ve korkaklık sayıldığından, katiller, eve girme-yip, dışarda Peygamberimizin çıkmasını bekliyorlardı.

Peygamber Efendimiz yerden bir avuç toprak aldı ve «Yâsîn» sûre-i şerîfesinin ilk âyetlerini okuyarak, kendisini bekleyen müşriklerin üzerlerine saçtı. İnsanlardan kendisini koruyacağını va'd eden Rabbine güvenerek evinden çıktı ve onların arasından geçip gitti. O'nun çıkmasını bekleyen kötü niyetliler, kör gibi baktılar, fakat O'nu çıkarken görmediler. Onlar bir ara kapının aralıklarından içeriye baktılar; yatakta birisinin yattığını görünce, avlarının ellerine düştüğünü sanarak sevinmiş ve başarı kazandıklarından emin olmuşlardı. Çünkü onlar hâlâ Peygamber Efendimizi yatağında yatıyor zannediyorlardı. Bir müddet sonra canları sıkıldı; hemen Peygamber Efendimizin evine girdiler. Yatakta Hz. Ali'yi görünce şaşırıldılar ve O'na «Muhammed nerede?» diye bağırdılar. Hz. Ali «Bilmem» deyince, bir kat daha şaşkınlığa uğradılar. Böyle göz göre göre Peygamberimizin ortadan kayboluvermesi onlara çok ağır geldi. Mekke'yi alt-üst ettilerse de bulamadılar. Canları çok sıkıldı. Muhammed'i kim bulup getirirse, yüz deve vereceklerini her tarafa

ilân ettiler. Bunun üzerine, ne kadar rezil ve eli kanlı varsa, hepsi Muhammed'i ele geçirmek ve yüz deveyi almak hül-yasıyle Mekke'nin etrafına yayıldılar. Oraya buraya koşular, fakat Allah O'nu kimseye göstermedi; bir türlü bulunduğu yeri bilemediler.

Peygamber Efendimiz o gece müşriklerin arasından çıkıp gitti ve Kâbe'ye uğrayarak orada : «Ey Mekke! Bütün dünyada en çok sevdiğim yer senin yerindir. Fakat senin evlâtların beni senin duvarların arasında huzur içinde bırakmıyorlar...» dedi.

Ertesi günü öğle vakti Hz. Ebu Bekir'in evine geldi. Birlikte Medine'ye hicret edeceklerini söyledi. Bunu işidince, Hz. Ebu Bekir sevincinden ağladı. Çünkü Peygamber (A.S.) e arkadaş olmak, en büyük şerefti. Hemen iki deve hazırladılar Bir de usta bir kılâvuz temin ettiler. Develeri, tayin ettikleri gün ve saatte «Sevr» dağına getirmesini söylediler. Gece olunca Hz. Ebu Bekir'in evinin arka penceresinden Ebu Bekir ile(R.A.) birlikte çıkarak, «Sevr» dağındaki bir mağaraya gittiler ve orada gizlendiler. Mağaraya giderken Hz. Ebu Bekir, Peygamberimiz (A.S.) in kâh önüne geçerek önünden yürümekte, kâh arkasından yürümekte idi. Peygam-

berimiz O'na «Yâ Ebâ Bekir, nedir bu halin?» diye sordular. Hz. Ebu Bekir de; «Yâ Resûle'l-lah! Müşrikler arkamızdan takip ederler, diye aklıma geliyor, arkada kalıyorum. Pusuya yatmış olurlar, diye aklıma geliyor, ileri geçiyorum. Yolun sağında olurlar, diye aklıma geliyor, sağa geçiyorum. Solunda olurlar, diye aklıma geliyor, sola geçiyorum» dedi.

Mağaraya vardıklarında da önce Hz. Ebu Bekir mağaraya girerek içini temizledi. İçeride bulunduğu delikleri de tıkadı. Sonra Peygamberimiz (S.A.V.) mağaraya girdi. Ebu Bekir mağaranın bir tarafında bir delik daha gördü. Oradan yılan, akrep gibi bir şey çıkıp da Peygamber Efendimizi sokmasın diye, ayağını oraya koyarak oturdu. Peygamber Efendimiz de başını Hz. Ebu Bekir'in bacağına üzerine koyarak uyumaya başladı. O sırada delikten bir yılan çıkarak Hz. Ebu Bekir'in ayağını sokmuştu. Peygamber Efendimiz uyanıp rahatsız olmasın diye, Ebu Bekir (R.A.) oradan ayağını çekmedi. Fakat canı çok yandı ve gözlerinden yaş aktı. Akan göz yaşları, Peygamber Efendimizin mübarek yüzüne damlayarak O'nu uykudan uyandırdı. Peygamberimiz, «Ne var yâ Ebâ Bekir?» diye sordu. «Ayağımı bir şey soktu, ama ehemmiyeti

yok; canım, anam ve babam Sana fedâ olsun» dedi. Peygamber Efendimiz (S.A.V.) hemen kalktı ve yılanın soktuğu yere tükürüğünü sürdü. O anda, Allah'ın izniyle acısı gitti ve Hz. Ebu Bekir şifa buldu.

Peygamber Efendimizi ele geçirmek için yola çıkanlar, yoldaki izleri takip ederek mağaranın ağzına kadar geldiler. Fakat mağaranın ağzına bir örümceğin ağ germiş, bir güvercinin de yumurtlamış olduğunu gördükleri için içeriye girip girmemekte tereddüt ettiler. Kimisi içeri girelim, kimisi girmeyelim dedi. Bazıları ısrar ederek «ille bu mağaraya girip içini arayalım» dediler. Bazıları da «Size Allah akıl versin, şu örümceğin ağına baksanıza, bunlar Muhammed doğmadan gerilmiş ve güvercinler de yuvalarını yapmış. İçeriye insan girseydi ne bu örümceğin ağı, ne de güvercinin yumurtası olurdu» diye söylendiler. Biraz gürültü yaptıktan sonra dönüp gittiler. Halbuki içeride Peygamber Efendimiz ve Hz. Ebu Bekir, bunların gürültüsünü işitiyorlardı. Ebu Bekir (R.A.) bu durumu görünce, çok merak ediyordu. Hz. Ebu Bekir, gerçekte kendisi için değil, çok sevdiği Hz. Peygamber için endişe ederek, «Yâ Resûlallah, beni öldürseler ehemmiyeti yok, ben bir şahısım, fakat -Allah etmesin- Sana

bir zarar getirirlerse bütün ümmet'in helâkine sebep olurlar» demesi üzerine, Peygamberimiz (S.A.V.) «**Sen kederlenme, Allah bizimle beraberdir**» diye O'nu teselli ediyor ve yüreğine kuvvet veriyordu. Hakikaten Allah Teâlâ, müşriklerin gözlerine perde çekti. Akıllarına bir şaşkınlık geldi. Mağaranın içine girmekten vazgeçerek, bırakıp Mekke'ye döndüler. Halbuki, içlerinden biri dikkatle mağaranın ağzına baksaydı, onları görecekti. İçeriye girmeye bile lüzum yoktu.

Hz. Ebu Bekir'in oğlu Abdullah, gündüzleri Kureyş arasında dolaşıyor, geceleri onlara haber götürüyordu. O dönünce, Ebu Bekir'in kölesi Âmir b. Führeyre o civara koyunlarını sürüyor, hem Abdullah'ın izlerini örtüyor, hem de mağaradaki misafirlere süt veriyordu. ⁽¹⁰⁾

Peygamber Efendimiz'le Hz. Ebu Bekir, mağarada üç gün kaldılar. Sonra develer geldi, binip, Medine yolunu tuttular. Fakat müşrikler derhal anlamışlar ve arkalarından «Suraka» isminde meşhur bir pehlivan göndermişlerdi. Bu pehlivan Peygamberimiz (A.S.) ı öldürmek ve yüz deveyi almak için atına binmiş koşturuyordu. Bunu gö-

ren Ebu Bekir (R.A.) : «Aman yâ Resûle'llah! Tutulduk» diye telâşa düştü. Peygamber Efendimiz : «**Telâş etme, Allah bizimle beraberdir**» diyordu.

Surâka bütün kuvvetiyle atını sürdü ve gelip yetişti. Fakat tam bu sırada birdenbire atının ayakları sürçmüş, kendisi de yere yuvarlanmıştı. Surâka tekrar ilerlemeye karar verdi ve atını sürdü. Fakat bu defa atının ayakları dizlerine kadar yere batıverdi. Olduğu yerde çakılıp kaldı. Ne kadar çalışmış ise de, atın ayaklarını çıkarmak ve yürütmek mümkün olamadı. Surâka bunu görünce, yaptığı işe pişman olarak Peygamber Efendimizden aman diledi, «Yâ Muhammed! Rabbine dua et, bu felâketten kurtulayım. Eğer beni bu halden kurtarırsan, sizi takip etmekten vazgeçeceğim; hem de, arkadan sizi tutmak için gelenleri geri çevireceğim» dedi ve andıçtı.

Peygamber Efendimiz dua etti. Surâka kurtuldu ve geriye dönüp gitti. Arkadan gelen bir çok müşrikleri de «Buraları ben aradım, kimse yoktur. Başka taraflara gidelim» diyerek çevirdi. Bu suretle Peygamberimiz ve arkadaşları, müşriklerin şerrinden kurtulmuş oldular. Surâka bir müddet sonra da müslüman oldu.

(10) Hüseyin Heykel, Hayatı Muhammed (Fi menzill'l-vahyi) sh. 253

Aradan zaman geçince Ebu Cehil, Surâka'nın bu hareketini öğrendi. Ona çok kızdı ve hakkında çok kötü sözler söyledi. O da «Eğer atımın ayaklarının nasıl yere gömüldüğünü görseydin, sen de Muhammed'in Peygamberliğine iman ederdin» diye cevap verdi.

KUBA'DA İLK MESCİD'İN İNŞASI :

Peygamber Efendimiz müşriklerin şerrinden kurtulduktan sonra yoluna devam etti. Bir Pazartesi günü Medine'ye bir saat arası olan «Kuba» köyüne vardı. Medine'de sabırsızlıkla Peygamber Efendimiz'i bekleyen müslümanlar, uzaktan görüp Peygamberimizi karşıladılar. Peygamber Efendimiz o köyde bir kaç gün kalıp bir mescit yaptı. İşte İslâm cemaati için yapılan ilk mescit budur.

Peygamber Efendimiz bir kaç gün orada kaldıktan sonra Cuma günü devesine binerek, yüz kadar müslüman ile Medine'ye yöneldi. Öğle vakti «Ranûnâ» denilen köyde iki rek'at Cuma namazı kıldırıp bir hutbe okudu. Peygamber Efendimizin ilk defa kıldığı Cuma namazı ve ilk hutbe budur.

PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.) İN İLK HUTBESİ :

Peygamberimizin ilk önce kıldıkları bu Cuma namazında

Allah Teâlâ Hazretleri'ne lââyık olduğu veçhile, hamdü senâ ettikten sonra birinci hutbede şunları söyledi :

«Ey insanlar! Sağlığınızda âhiretiniz için tedarik görüp hazırlanınız. Muhakkak biliniz ki, Kıyâmet Günü'nde herkes burada yaptığından sorguya çekilecek. Cenab-ı Hak, burada iken âhireti için iyi bir hazırlık yapmamış kuluna diyecek ki; Ey kulum! Sana Benim Peygamberim gelip de söylemedi mi? Ben sana mal verdim, sağlık verdim, sana bir çok nimetler ihsan ettim. Sen kendin için ne hazırladın? İbadet yaptın mı? İyilik ettin mi? O kimse de sağına soluna bakacak, bir şey göremeyecek. Önüne bakacak Cehennem'den başka bir şey göremeyecek. Öyle ise, her kim kendisini, vevki bir yarım hurma ile olsun ateşten, Cehennem'den kurtarabilecek ise, hemen dünyada o hayrı işlesin. Dünyada iken yapabildiği kadar hayır ve iyilik yapsın. Yarım hurma tanesi kadar bile iyilik yapacak bir şeyi yoksa, herkese tatlı dilli ve güler yüzlü olsun. Zira bu suretle yaptığı bir hayra on mislinden yediyüz misline kadar sevap ve mükâfat verilir.»

Peygamberimiz birinci hutbeyi böylece tamamladıktan sonra, tekrar ayağa kalkarak, ikinci hutbeye de şöylece devam etti :

«Allah'a hamdũ senâ olsun. Allah'a hamdeder ve O'ndan yardım isterim. Nefislerimizin şerlerinden ve kötü işlerimizden Allah'a sığındık. Allah'ın hidayet ettiğini (yola soktuğunu) kimse yoldan saptıramaz. Allah'ın saptığını da kimse doğru yola sokamaz. Size haber veririm ki; Allah birdir, O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun eşi ve ortağı da yoktur. Sözün en güzeli Allah kelâmıdır; Allah'ın kitabıdır. Allah'ın Kitabı, sözlerin en güzeli ve en belîğidir. Allah'ın sevdiğini seviniz, Allah'ı can ve gönülden seviniz. Allah'ın sözünden kalbinize katılık gelmesin. Zira Allah'ın sözü, her şeyin aslını ayırıp seçer. İşlerin hayırlısı ve kulların güzîdesi olan peygamberleri ve kıssaların en iyisini zikreder. Helâl ve haramı beyan eyler. Öyle ise, yalnız Allah'a ibadet ediniz ve O'na hiç bir şeyi şerik etmeyiniz. O'nun sözlerine muhâlefetten hakkıyla sakınınız. Birbirinize karşı güzel söyleyiniz ve birbirinizle sevişiniz. Muhakkak bilmelisiniz ki; Allah Teâlâ Hazretleri sözünden dönenlere gazap eder. Selâm sizin üzerinize olsun.

MEDİNE'YE VÂSİL OLUŞ :

Peygamber Efendimiz «Ra nûna»da Cuma namazını kıldıktan sonra yine devesine bindi ve Medîne şehrine yöneldi. Kimin evine konacağını kimse bilmiyordu.

Peygamberimiz (A.S.V.) Medîne'ye girince, Medineliler çok büyük şenlikler yaptılar. Bugün, Müslümanlık için çok hayırlı bir gündü. Müslümanlar için artık yeni ve muvaffakiyetli bir devre başlamış bulunuyordu. Müslümanlık her tarafa buradan yayılacaktı. Buradan yayılacak olan ilâhî nur ve kuvvetli ışık, bütün dünyayı aydınlatacaktı. Müslümanlar birbirlerini tebrik ediyordu. Çocuklar, sokaklarda «Allah'ın Elçisi, Allah'ın Peygamberi geldi» diye sevinip çağırıyorlar. Kadınlar damların başına çıkmış, güzel şiirler söylüyorlar ve «Hoşgeldiniz ey Allah'ın sevgili Elçisi» diyorlardı. Her evin önünden geçerken «Bize buyurun, Yâ Resûle'llah!» diye davet ediyorlar ve devesinin yularını tutuyorlardı. Peygamber Efendimiz, devesinin çöktüğü yere misâfir olacağından, devesinin yularını tutanlara «Dokunmayınız. O, gideceği yeri bilir. Allah tarafından memurdur. Durunuz bakalım nereye gidecek» diyordu. Devesi gidip evvelâ boş bir arsada çöktükten sonra, tekrar kalkıp yürüyüverdi ve Hazreti Hâlid'in evinin önüne çöktü. Lâkin oradan da kalkarak, tekrar önceki arsaya gitti ve orada çöktü. Peygamberimiz deveden inerek Hazreti Hâlid'in evine gitti ve «İnşâallah konağımız burasıdır» deyip buraya misafir oldu.

Peygamberimiz, (S.A.V.) Medine'ye, peygamberliğinin on-üçüncü senesinde Rebîu'l-evvel ayının onikinci ve Haziran'ın yirmisekizinci gününde girmişlerdi.

Medine halkının hepsi gelip, Peygamber Efendimizi ziyaret ettiler. Efendimiz, devesinin ilk defa çöktüğü boş arsaya sahiplerinden satın aldı. Oraya kerpiçten bir mescit ve etrafına kendisi için odalar yaptırdı. Şimdi Medine'deki «**Mescid-i Nebî**» denilen ve Müslümanlar tarafından ziyaret olunan camii şerif, işte bu mescittir. Bu mescit yapılırken Peygamber Efendimiz bizzat bir amele gibi çalışmış ve sırtında kerpiç taşımıştır.

Bu senenin Muharrem ayı, İslâm tarihi için bir başlangıç olarak kabul edilmiştir. Hicrî tarih, dediğimiz budur. O zaman Peygamber Efendimiz ellidört yaşına girmiş bulunuyordu. Sene, Milâdın (622) inci yılıdır.

Peygamber Efendimiz, Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra, Mekke'de kalan müslümanlar da birer birer Medine'ye geldiler. Medineliler, Mekke'den gelen kardeşlerine her hususta yardım ediyorlardı. (11)

(11) Hz. Muhammed (A.S.V.) ve müslümanlık sh. 79, A. H. Akseki.

MEDİNE, YENİ VATAN :

Evet Hazreti Muhammed (S.A.V.) bundan ondört asır önce hicret etti. Acaba nereden nereye ve niçin gitti? Doğup büyüdüğü, yemeğini yediği, suyunu içtiği, havasını teneffüs ettiği, üzerine ilk ilâhî hidâyet güneşinin doğduğu, ruhunun ilâhî vahye kavuştuğu, milletini ve bütün insanlığı hidâyete, doğru yola iletmesi için Allah tarafından vahy getiren Cebrâil Aleyhi's-selâmla buluştuğu mübarek bir beldeden ayrıldı. Tebliği ile görevli bulunduğu İslâm Dini ni yaymak için daha elverişli bulunan ve halkı, müşriklerin zulüm ve işkencelerinden canı yanan - müslümanları bağrına basan, İslâmiyete gönül veren ve O'nun Resûlüne âşık olan Yesrib (Medine) ye göç etti.

Yukarıda sıralanan bütün bu hususlar bir tarafa, bir insanın doğup büyüdüğü vatanından ayrılması, sanıldığı kadar kolay bir şey değildir. Vatan, sahibinin bir parçasıdır. İnsanın ondan ayrılması cidden çok zordur. O'nun içindir ki, bir vatan uğruna ne canlar kurban oluyor. Bütün milletler, bütün ordular hep vatan için savaşırlar. Yazarlar, hatipler, şâirler hep ondan bahseder, hep vatani terennüm ederler. Kişi, anasının bir parçası olduğu gibi, vatan da sahibinin bir parçası sayılır. Herhal-

de bundan dolayıdır ki, vatan, anaya benzetilerek, «Anavatan» deniyor. Vatan, insan nezdinde ana kadar değerli, ana kadar sevgilidir. İşte Kur'ân-ı Kerim'de bu gerçeğe işaret edilerek şöyle buyurulmaktadır :

[«Musa'dan sonra İsrâil oğullarının ileri gelenlerini görmedin mi? Peygamberlerinden birine «Bize bir hükümdar gönder de Allah yolunda savaşalım» demişlerdi. «Ya savaş size farz kılındığında gitmeyecek olursanız?» demişti. «Memleketimizden ve çocuklarımızdan uzaklaştırıldığımızı göre niye Allah yolunda savaşmıyalım?» demişlerdi] (12)

Diğer bir âyet-i kerîmede :

[Şayet onlara «Kendinizi öldürün» yahut «Memleketinizden çıkın» diye emretmemiş olsaydık, pek azından başkaları bunu yapmazlardı.] (13)

İsrâil oğullarının ileri gelen eşrafı: Memleketimizden çıkarıldık, çocuklarımızdan uzaklaştırıldık, nasıl olur da Allah yolunda savaşmayız? diyerek, memleketten çıkarılmayı savaşa atılmak, bu yolda canlarını feda etmek için en büyük gerekçe sayıyorlardı. Çünkü savaşın, sadece Allah yolunda olması, onlar için

kâfi değildi. Onları asıl savaşa iten sebep, memleketlerinden çıkarılmaları ve çocuklarından uzak kalmaları hususları idi.

İkinci âyeti kerîmede ise, Allah Teâlâ, kendilerini öldürmeleri emri ile, vatanlarından çıkmaları emrini eşit kılmıştır. Yani ya kendinizi öldürün, ya da memleketinizden çıkın. Bunların ikisi de birdir. Kendilerini öldürmeleri, onlara ne derece ağır geliyorsa, memleketlerinden çıkmaları da o derecede ağır gelmekte idi. İşte görülüyor ki, vatandan ayrılmak, zannedildiği kadar kolay bir şey değildir. Şu da muhakkak ki, herkes gibi Peygamber Efendimiz de vatanını seviyor ve ondan ayrılmak istemiyordu. Mekke'den ayrılırken, Mekke'ye hitaben söylediği şu tarihî sözler, O'nun, vatani olan Mekke'yi ne kadar sevdiğini göstermeye kâfidir.

«Ey Mekke, bütün dünyada en çok sevdiğim yer, senin topraklarındır; fakat senin evlâtların, beni senin duvarların arasına da huzur içinde bırakmıyorlar...»

PEYGAMBER (S.A.V.) İN BÜYÜK AZİM VE SEBATI :

Peygamberimiz, Kureyş'in en ileri geleni, en temiz ruhlusu, en doğru sözlüsü, en güvenilir kişisi ve ahlâkan da en güzel olanı idi. O, milletini sapıklık içinde gördükçe içi sızlar, onla-

(12) Bakara sûresi, âyet 146

(13) Nisa sûresi, âyet 66

rı bu halden kurtarmak için can atardı. Onlar ise, kelebekler gibi şuursuzca, ışık diye ateşe üşüşüyor, kendilerini mahvediyorlardı. Bu şuursuz hareketlerini görmekte olan Peygamber Efendimiz, durmadan, usanmadan onları kurtarmak için elinden gelen her şeyi yapıyor, hidâyet güneşi ile aydınlanmaları için çırpınıp duruyordu. Onların Hak din İslâmiyeti kabul etmeleri ve bu sayede dünya ve âhîret saadetine kavuşmaları için kendini mahvedercesine uğraşıyordu. Kur'ân-ı Kerim bu hususu, şöyle dile getiriyor :

«Ey Muhammed! Bu söze inanmayanların ardından üzülerek, nerdeyse kendini mahvedeceksin.» (14)

Peygamber Efendimiz, Mekte halkını yıllarca İslâm Dinine davet etti. Fakat Kureyş müşriklerinin küfür ve inadı, haset ve kıskançlıkları İslâmiyeti kabul etmelerine mani oluyordu. Onun için durmadan sözle, fiille Peygamber Efendimiz'e saldırıyor, Peygamberlik davasında O'nu yalanlıyorlardı. Kendisini gözden düşürmek için her çareye başvuruyorlardı. Yalancıdır, dediler; sâhibbazdır, dediler; delidir, dediler; kişiyle karısının,

(14) Kehif sûresi/8.

(15) İsrâ sûresi/92, 93.

çocukları ile ebeveyninin, aşiretle aşiretin, kabîle ile kabîlenin arasını açtığını iddia ederek, kendisine en çirkin iftiralar da ve hakaretlerde bulundular. Akla, hayale gelmedik işkenceler yaptılar. Diğer taraftan da O'nu güç durumda bırakmak için kendisinden, Hazreti Musa ve Hazreti İsâ'nın mucizeleri gibi mucizeler göstermesini isteyerek, O'na şöyle dediler :

[«Bize, yerden kaynaklar fıskırtmadıkça, sana inanmayacağız; veya senin hurmalık ve üzüm bağı olup, aralarında ırmaklar akıtmalısın; yahut da iddia ettiğin gibi, göğü tepemize parça parça düşürmeli, ya da Allah'ı ve Melekleri karşımıza getirmelisin; veya altından bir evin olmalı, yahut göğe yükselmelisin, Ama oradan okuyacağımız bir kitap indirmezsene, yine o yükselmene inanmayacağız. Dekî, «Fe sübhane'llah, ben Peygamber olan bir insandan başka bir şey miyim?»] (15)

Kureyş müşrikleri, Peygamber Efendimizi önceleri bu davadan vazgeçirmek ve putlarına dil uzatmaması için mal ve saltanat vaadtiler, beşerî ihtirasları tahrik edecek her vaatte bulundular. Fakat bunların hiçbiri Peygamberimizi ilâhî davadan vazgeçirmedi. Çünkü dava, O'nun şahsî davası değil,

ilâhî bir dava idi. O sadece Allah'ın emirlerini yerine getirmeye çalışıyordu. Peygamberimizin müşriklerle mücadelesi, hayır ile şerrin, fazilet ile reziletin, hak ile bâtılın mücadelesi idi. Müşrikler, İslâmiyeti kabul etmedikçe, bu mücadele devam edecekti.

Kureyş, Peygamberimizi davasından vazgeçirmek için başvurduğu bütün çareler boşa gince, hiç olmazsa, İslâmiyetin yayılmasını önlemek, bu dini kabul eden müslümanları ondan çevirmek maksadıyla, Peygamberimize ve O'na uyan müslümanlara ellerinden gelen her çeşit işkenceyi yaptılar. Bugün bazı devletlerin yaptığı gibi, Peygamberimize ve O'na uyan müslümanlara iktisadî ambargo uyguladılar ve onları senelerce aç, susuz bıraktılar; döğdüler, şehit ettiler ve yerlerinden, yurtlarından ayrılmak zorunda bıraktılar. Çünkü İslâmiyet, tam bir müsâvat getiriyordu. Kur'ân-ı Kerim insanlara şöyle hitap ediyordu :

«Allah katında en iyiniz, en şerefliiniz, en çok takva sahibi olanınızdır.» (16)

Peygamber Efendimiz de :
«İnsanlar tarak dişleri gibi mü-

sâvidirler.» (17) Diğer bir hadis-i şeriflerinde de : «Arabın Arap olmayan üzerine hiç bir üstünlüğü yoktur» (18) buyurmuşlardır. Müşriklerse, bu müsâvattan çok korkuyorlardı. Zengin, fakir, efendi, köle nasıl bir olabilirdi? Bir Kureyş reisi, halktan biriyle nasıl aynı seviyede olabilirdi? Kureyş uluları bu müsâvat prensibini bir türlü kabul edemiyorlardı. İşte bütün bunlar, servet sahiplerinin içinde kırgınlık, öfke; şeref ve itibar sahiplerinde ise, kin meydana getiriyordu.

HİCRET'TEN ALINACAK DERS VE İBRETLER :

Kureyş müşriklerinin, Peygamber Efendimize ve O'na uyan müslümanlara karşı insanlık dışı tutumları, Peygamberimizin, Medine'ye hicretlerinden sonra, İslâmiyetin yayılmasındaki başarısında en büyük etkenlerden olmuştur. Peygamber Efendimiz ve arkadaşları, bu kadar zulüm ve tazyiklere, bu kadar ezâ ve işkencelere tahammül ederek, yılmadan ve usanmadan davalarında sebat göstermeleri, insanları kurtarmak ve kurtuluş yoluna getirmek için daha büyük bir hızla hareket etmeleri, bütün bu haberlerin etraftaki kabîlelere dağılmasında, İslâm nûrunun görülmesi için gözlerin açılmasına, bâtıla saplanan en katı yürekliilerin bile dönmesine sebep olmuştur. İşte

(16) Hucurât sûresi âyet 13.

(17) Künûzü'l-Hakâik, 2/185.

(18) Müsned-i A. b. Hanbel, 5/411.

böylece, Peygamberimize ve O'nun arkadaşlarına yönelen bütün zulüm ve işkenceler, hakka hizmet etmiş oldu. Bunlardan ders ve ibret almak gerekir.

Esasen Hicret konusunda hatiplerin hutbelerinde, vâizlerin vaazlarında, yazarların yazılarında değinmedikleri bir mana, bir cihet kaldığını sanmıyorum. Fakat aynı şeyleri tekrar da olsa, Peygamber Efendimizin ve O'nun Ashâbı'nın karşılaştıkları ezâ ve cefâları, tahammül edilemeyecek zulüm ve işkenceleri, beşeriyeti küfrün karanlıklarından, şirkin bataklıklarından kurtarmak için bütün bunlara nasıl tahammül ettiklerini, insanları kurtuluş yoluna getirmek için nasıl daha derin bir hızla hareket ettiklerini öğrenmek maksadıyla yeniden ele almanın ve tekrar tekrar okumanın çok faydalı olacağı düşünülmüştür. Böylece bilgiler tazelensin, hadiseler hatırlansın da, bunlardan gerekli ibret alınsın. Yoksa okunanlardan, duyulanlardan ibret alınmazsa, Hicreti anmanın ne kıymeti olur? Mühim olan sadece okumak veya yazmak değil, vuku bulan bu çok hazin olaylardan gereği gibi ders ve ibret almaktır. Aksi halde bizler, aşağıda meâli yazılı âyet-i kerîme ile durumları tenkid edilen zümreye dâhil olmuş oluruz:

(19) Yûsuf sûresi, âyet 105.

«Göklerde ve yerde nice belgeler vardır ki, yanlarından yüzlerini çevirerek geçerler.» (19)

Bugün tüm dünya devletlerinin çeşitli musîbetlere, bir çok felâketlere uğramaları, hep Kur'ân-ı Kerim'den yüz çevirmeleri, yapılan uyarılara aldırnamaları, ibret alınması gereken olaylardan gerekli dersi almamalarından ileri gelmektedir.

Zanneder misiniz ki, Nuh milleti, Âd, Semûd, Lût milleti, günümüzdeki milletlerden daha çok günah işlemişlerdir? Daha çok nefsanî arzularını tatmine çalışmışlardır?

Zanneder misiniz ki, bugün bu kadar pervasızca günah işleyen, zulüm yapan bu milletleri Allah Teâlâ ihmal edecek ve cezalandırmayacaktır? Hayır : Allah mutlaka, taşkınlıkları, küfür ve inatları, dinden yüz çevirmeleri sebebiyle, geçmiş milletleri cezalandırdığı gibi, bunların kıssalarından ibret almayan, dinden ve Kur'ân'dan yüz çeviren bugünkü milletleri de mutlaka cezalandıracaktır.

Allah Teâlâ, Nuh milletini tufanla helâk etti, boğdu; Âd milletinin önünde durulmaz dondurucu bir rüzgârla yoketti ve kökünü kesmek üzere, üzerlerine o rüzgârı yedi gün sekiz gece estirdi. Lut milletinin üzerlerine taş yağdırdı ve bir rüzgâr

göndererek helâk etti. Semud milletini zorlu bir sarsıntı ile yoketti. Bütün bu felâketler, o milletlere âniden geldi. Onlar, karşılaştıkları bu felâketleri beklemiyorlardı.

Bugün dünya milletlerinin başına gelen felâketler, korkular nedir? Ne kadar güçlü, ne kadar kuvvetli olursa olsun, durumundan emin olan, hiç bir korku. Hiç bir endişesi bulunmayan tek bir devlet gösterilemez. Harp korkusu, açlık korkusu, anarşi korkusu, her zaman bu milletleri tehdit eden, rahat ve huzurlarını kaçıran sebeplerdendir. Eskiden olduğu gibi, bugün harpler sadece sınırlarda dehşet yaratmıyor. Ülkenin her yerinde aynı korku hissedilmekte, kimse kendini güven altında görememektedir. Karadan, denizden, havadan atılacak bir atom bombası, bir top, bir füze ne beşikteki yavruya, ne yataktaki hastaya, ne de evinde oturan yaşlı ihtiyara merhamet etmiyor. Hele son zamanlarda ortaya çıkan anarşi, her zaman ve her yerde milletleri tehdit etmekte, hunharca masum insanları öldürmekte, sahibinin gözünün önünde malını, mülkünü alıp gitmekte, çoğu zaman malı için hayatını da yoketmektedir.

Hiç şüphesiz ki, bütün bunlar, insanları dünya ve âhirette huzur ve saadete kavuşturmak

için Allah tarafından gönderilen İslâm Dininden uzak kalmanın cezası; zayıf milletleri pençesi altına alıp ezen, onları köle gibi kullanan ve memleketlerini sömüren sömürgecilerin işledikleri cinayetlerin cezası; zalimlerin zulmünden ezilip gitmekte olan zayıfların, mazlumların yardımına koşmamak gibi görev ihmalinin cezası; dinsizliğin, alenen ve pervasızca işlenen günahların, hayasızca işlenen fuhşun, hak ve hukukun çiğnenmesi gibi irtikâp edilen suçların cezasıdır.

Milletler, renk farkı gözetmeden, zengin, fakir, kuvvetli, zayıf, şerefli, düşük, efendi, köle demeden, tüm insanları birbirine müsavi kabul eden; şeref ve üstünlüğü, Allah'dan en çok sakınmakla ölçen İslâm Dinine dönmekçe; küfür ve taşkınlıkta inat ederek, peygamberlerine inanmayan ve bu yüzden Allah'ın gazabına uğrayan geçmiş milletlerin kıssalarından ders ve ibret almadıkça, insanlığın, bu felâketlerden kurtulması, aradığı sükûn ve huzura kavuşması mümkün değildir. Suçlu milletler, mutlaka cezalarını göreceklerektir.

Kur'ân-ı Kerim bu konuda tüm insanlığı şöyle uyarmaktadır :

«Ey Muhammed Deki : «Benim yolum budur; ben ve bana uyanlar bilerek insanları Allah'a

çağırıyoruz. Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim. Ben asla Allah'a eş koşanlardan değilim» senden önce kasabalar halkından şüphesiz, kendilerine vahyettiğimiz bir takım insanlar gönderdik. Yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki, kendilerinden öncekilerin sonlarının ne olduğunu görsünler? Âhiret yurdu, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır; akletmez misiniz? Öyle ki, peygamberler ümitsizliğe düşüp, yalanlandıklarını sandıkları bir sırada onlara yardımımız gelmiştir. Böylece, istediğimiz kurtarıyoruz. Azabımız suçlu milletten geri çevrilmeyecektir.» (20)

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) ve O'na uyan müslümanlar, tam bir basiretle insanları Allah'a ve O'nun dini olan İslâmiyete çağırışlardır. Bunlara gerçekten inanmak, ancak o davete icabet etmek ve onu bizzat yaşamakla mümkündür. O'nu yaşamaksa, Allah'ın emirlerini gereği gibi yerine getirmeye çalışmak ve yasaklarından kaçınmak; Kur'ân-ı Kerim'de bahsedilen önceki milletlerin kıssalarından ibret almak ve işledikleri günahlardan ötürü, karşılaştıkları cezaların sonucunu iyi düşünmekle olur.

İnananlar, çok dikkat etmeli, geçmiş milletlerin yaptıklarını

ve bu yüzden başlarına gelen felâketleri çok iyi düşünmeli, onların bu hallerinden gereği gibi ders ve ibret almalıdırlar. Ve şuna da kesin olarak inanmalıdırlar ki, Allah'ın azabı suçlu milletten geri çevrilemez. Azaptan kurtulacak olanlar ise, ancak Allah'a karşı gelmekten sakınanlar olacaktır. Mutlu âhiret hayatı da onlar içindir.

Hicretin onbeşinci yüzyılını kutladığımız bugünlerde müslümanlar olarak, her zamankinden daha çok uyanık olmalıyız. Hicretini yâd ettiğimiz Yüce Peygamberimizi her yönüyle kendimize örnek edinmeliyiz. İnsanlığı şirkin bataklığından kurtarmak için Peygamberimizin nasıl çalıştığını, bu uğurda kendisine yapılan zulüm ve işkencelere nasıl tahammül ettiğini, hayatına kastededen müşriklere dahi nasıl davrandığını bir düşünelim. Kendisine atılan taşlarla yaralanıp, kanlar içinde bulunduğu bir sırada dahi, ellerini açıp, «Yâ Rabbi! Gazabına uğramıyayım da çektiğim mihnetlere, belâlara aldırım... Yâ Rabbi! Milletimi affet, bağışla, onlar bilmiyorlar» diye, dua edebilmek ne büyük bir âlicenaplıktır. Müşrikler, kendisini öldürmek için karar alıp, evini kuşattıkları halde, Hz. Muhammed (S.A.V.) in onlara ait emanetleri sahiplerine vermesini Hz. Ali'ye tenbih etmesi ne büyük insanlıktır. Ve nihayet O Yü-

(20) Yûsuf sûresi, âyet 108 - 111

ce Peygamberin, Mekke'yi fet-
hettikten sonra azılı düşmanla-
rını dahi nasıl affettiğini iyice bir
düşünmeli ve bunlardan gerekli
dersleri almalıyız.

Yukarıda bahsedildiği gibi,
Peygamber Efendimizin, fazilet
örneği olan hayatındaki yüce-
liklerden ders ve ibret alınmaz-
sa, o büyük hicreti her yıl an-
manın ne kıymeti kalır? Pey-
gamber Efendimizin karşılaştığı
çok hazin olayları düşündükçe
içimiz sızıyor, gözlerimiz
yaşanıyor; O'na karşı olan derin
saygı ve muhabbetimiz bir kat
daha artıyor. Çünkü O, tanıdık-
ça insanlar nazarında daha da
büyümektedir. İlk müslümanla-
rın, Peygamberimize ne kadar
bağlı olduklarını, O'nu ne kadar
sevdiklerini ve hayatını kurtar-
mak için canlarını nasıl fedâ et-
tiklerini düşündükçe, onlara hay-
ran olmamak mümkün değil...
Keşke biz de o günlerde bulun-
muş olsaydık ta, bu ilâhî davada
Allah'ın Resûlüne yardımcı ol-
saydık, diye temenni ediyoruz.
Ancak o günlere kavuşamamış
isek de, bu günlere erişmiş ve
O'nun ümmeti olma bahtiyarlığı-
na kavuşmuş bulunuyoruz. Bu
yüce şerefe nâil olduğumuz için
Rabbimize şükretmeli, Resûlü'l-
lahın yolunda yürüyerek, O'nun

(21) Hac sûresi, âyet 40-41.

(22) Muhammed sûresi, âyet 7-8.

yüce davası İslâm'a hizmet et-
meli ve güzel ahlâkıyla ahlâkla-
narak O'na lâayık ümmet olmaya
çalışmalıyız. İşte gerçek muhab-
betin gereği budur. Şunu da
kesin olarak bilmeliyiz ki, biz
mukaddes dinimize yardım et-
tiğimiz müddetçe, hak uğrunda
Allah yolunda çalıştığımız süre-
ce, Allah da bizim yardımcımız
olacaktır. İşte Kur'ân-ı Kerim
bu hususu şöyle açıklamaktadır:

«... Andolsun ki, Allah'a
yardım edenlere O da yardım
eder. Doğrusu Allah kuvvetlidir,
güçlüdür. Onları biz yer yüzüne
yerleştirirsek namaz kılarlar,
zekât verirler, uygun olanı emre-
der, fenalığı yasaklarlar. İşlerin
sonucu Allah'a aittir.» (21)

«Ey inananlar! Siz Allah'ın
dinine yardım ederseniz, O da
size yardım eder; ayaklarınızı
savaşta sabit kılar. İnkâr eden-
lere ise, yıkım ve yokluk olsun,
Allah onların işlerini boşa çıkar-
ır.» (22)

Âlemlere rahmet olarak
gönderilen Peygamberimiz Hz.
Muhammed (S.A.V.), beşeriyetin
aradığı sükûn ve emniyet, huzur
ve saadet yollarını göstermiş,
Allah'ın en mükemmel dini olan
İslâmiyeti tebliğ etmiş ve bu sı-
rada karşılaştığı bütün zorluk-
lara katlanarak, fedakârlıkta en
büyük örnek olmuştur. O, bütün
ömrünü beşeriyete hizmete has-
retmiş, onlara hayır ve fazilet

dersleri vermiş ve onları hak ve hidâyete ulaştırmıştır. Fiili ile, sözü ile insanlara ahlâkî faziletleri öğretmiş, büyüklere saygı, küçüklere sevgi ve bütün mahlûkata şefkat göstermeyi telkin etmiştir. O, kimsenin kalbini kırmamış, kimseyi hakir görmemiş-

tir. Herkəsi, Allaha' itaat etmeyi ve beşeriyete faydalı olmaya davet etmiş, hiç bir surette adalet ve insaf dairesinden ayrılmamalarını bildirmiştir.

Salât ve selâm O'na, âl ve ashabına ve kıyâmete kadar O'nun yolunda gidenlere olsun.